

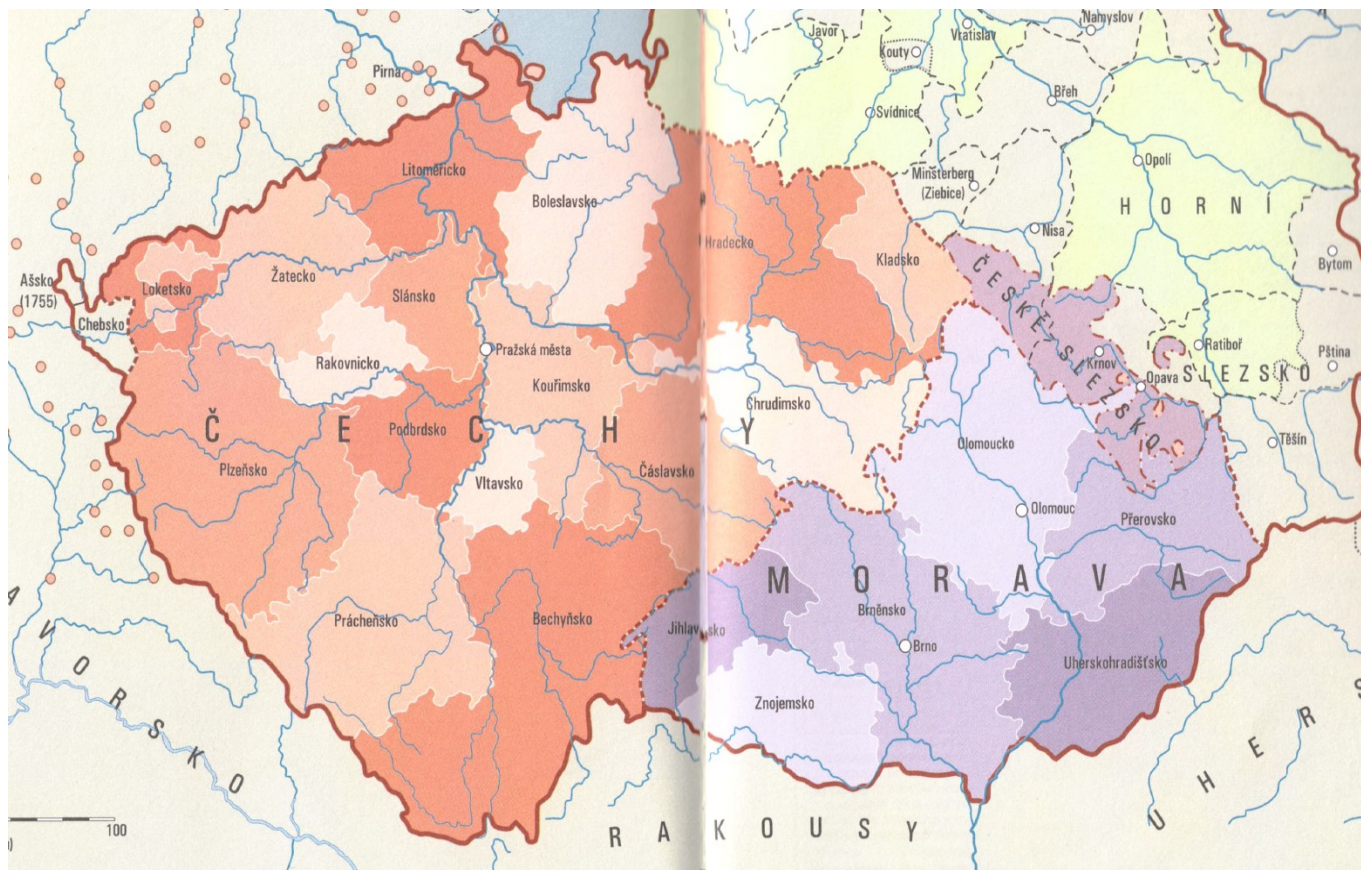
Historie a vývoj organizace veřejné správy na území dnešní České republiky.

Vývoj veřejné správy ve středověku

- **Středověký stát:** hradská správa, družina kolem panovníka, výkon úřadů, lenní systém a správa - patrimonialní (správa ze strany šlechty),
- **Stavovská monarchie:** dvorské úřady a vliv šlechty (budoucí ústřední orgány), není dělba moci, patrimonialní (správa ze strany šlechty), správa a krajská správa, samospráva měst a univerzit, cechy

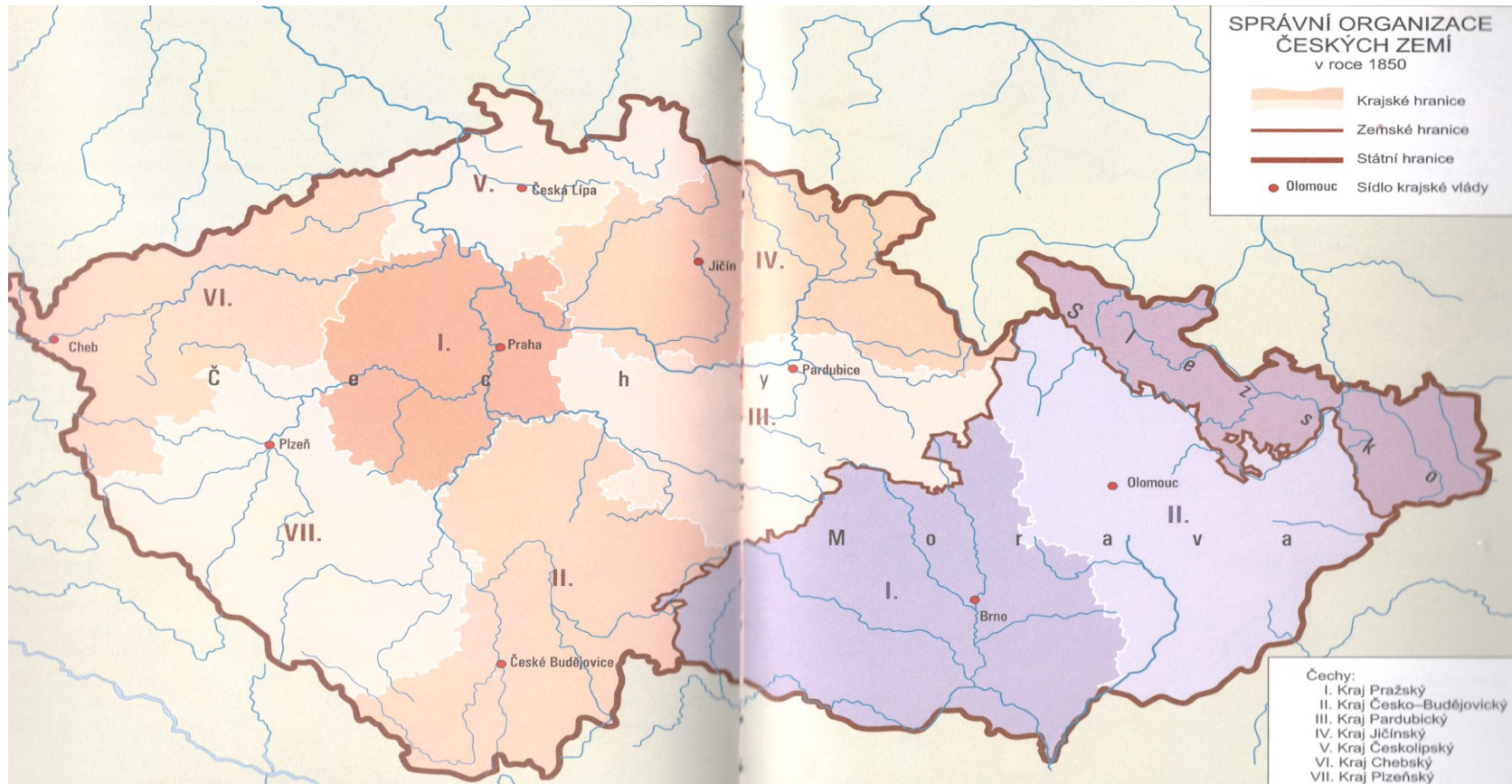
Vývoj veřejné správy ve středověku

Vývoj veřejné správy v období absolutismu

- odstranění vlivu stavů na řízení státu, **krajská a zemská správa** (hejtman/místodržitel), **patrimoniální správa**
- **Reformy Marie Terezie a Josefa II.** – úřednický aparát (byrokracie), rozvoj **nauk o veřejné/policejní správě** (J. Sonnenfels), centralizace,

Vývoj veřejné správy v období absolutismu

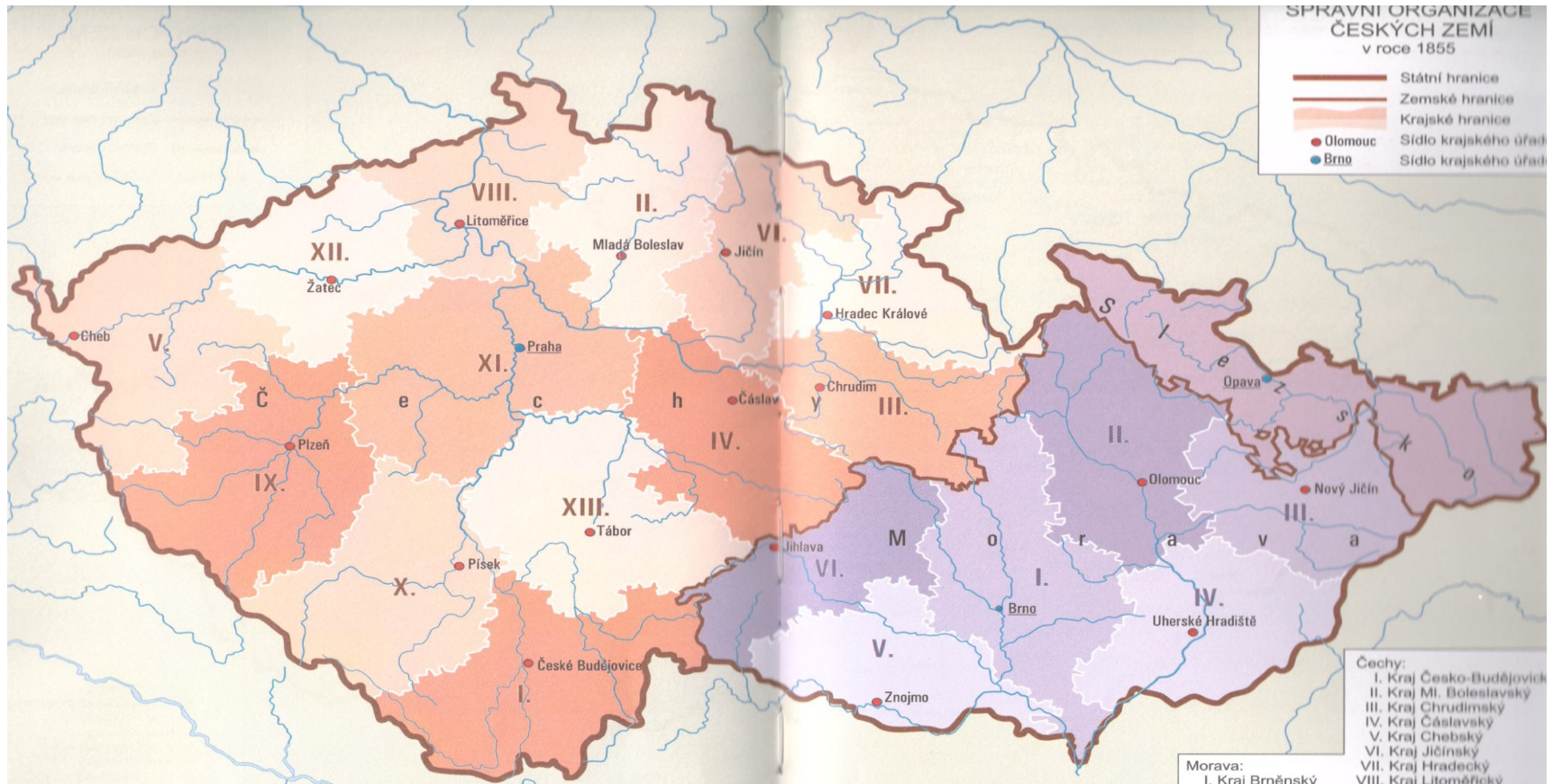
Vývojové etapy veřejné správy

- 1848 – 1918
- 1918 – 1938
- 1938 – 1939
- 1939 – 1945
- 1945 – 1948
- 1948 – 1960
- 1960 - 1989
- 1989 – 2002
- 2003 - současnost

Vývoj veřejné správy v 19. století

- Dubnová (Pillersdorfova) ústava, 1848 – zrušení poddanství (člověk poddaný – člověk občan)
- **Březnová (Stadionova) ústava 1849** – územní samospráva, zavedení jednotného státního území pro celou monarchii, členění na jednotlivé země, zavedení **obecní samosprávy**
- **Silvestrovské patenty 1851** - návrat k absolutismu, zavedeno dělení na obce, okresy, kraje a země
- **Říjnový diplom 1859**
- **Únorová ústava 1861** – zemské zřízení a zemská samospráva, parlament
- **Prosincová ústava 1867** – ministerstva, zrušena patrimoniální správa a zavedena územní samospráva, počátek koexistence **státní správy a samosprávy**, existence **správního soudnictví**

Vývoj veřejné správy v 19. století

Vývoj veřejné správy v 19. století

- Obce – prozatímní zákon o obecním zřízení 1849 „**základem svobodného státu je svobodná obec**“, přirozená (samostatná působnost) a přenesená působnost

Vývoj veřejné správy v 19. století

- **Zeměpanská** (státní) správa: **okresy** (nejnižší složka, v čele okresní hejtman), **kraje** (neefektivní – zrušeny) a **země** (v čele místodržitel)
- **Samospráva**: **obecní** (obecní výbor, obecní představenstvo, starosta), **okresní** (okresní výbor, okresní zastupitelstvo a okresní starosta) a **zemská** (zemský sněm a zemský výbor)
- **Zavedení samosprávy**, existence **dvoukolejnosti**, tradiční duální pojetí **veřejné správy**
- Vznik **státní správy (zeměpanské)**, **byrokracie**
- **Osamostatnění občana**, uznání lidských práv – zavedení správního soudnictví

Vývoj veřejné správy za 1. republiky a Protektorátu

- Recepce – organizace Rakouská a Uherská
- Obecní zřízení – obce
- okresy
- 126/1920 Sb. – **župy** (nerealizováno)
- 125/1927 Sb. – **země**, správní reforma (1927) návrat k **zemskému a okresnímu uspořádání**; země (zemský úřad, zemský prezident a zemské zastupitelstvo) a okresy (hejtman, okresní úřad, okresní zastupitelstvo a okresní výbor)
- **Protektorát**: říšské a autonomní (tzv. státní) orgány – dualita, základem tzv. **oberlandráty**, říšský protektor, státní tajemník (státní ministr)

Vývoj veřejné správy za 1. republiky a Protektorátu

Vývoj veřejné správy za 1. republiky a Protektorátu

Vývoj veřejné správy v letech 1945 - 1960

- **Národní výbory** (zastupitelský princip)
- 1945 – 1948 vytvořeny **národní výbory**, nahrazení orgánů obcí národními výbory, zachována samostatná a přenesená působnost x posléze
- Odstranění veřejné správy a nahrazení **státní správou**
- **Centralizace**
- Národní výbory: místní (obce), okresní a krajské, orgány státní správy, **vykonavatelé státní správy**
- Struktura: **okresy – kraje (14) - centrum**

Vývoj veřejné správy v letech 1945 - 1960

Vývoj veřejné správy v letech 1960 - 1990

- Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu (**účinný dodnes!**), § 1 „*Území Republiky československé se dělí na kraje, kraje se dělí na okresy a okresy se dělí na obce a vojenské újezdy.*“
- **Okresy – kraje (7) – centrum**
- vytvoření tzv. **superkrajů**, národní výbory orgány státní moci a státní správy
- Místní/městský národní výbor (**MNV**) – okresní národní výbor (**ONV**) – krajský národní výbor (**KNV**)
- Správní členění uplatňováno nejen pro výkon státní správy, ale i další složky, hospodářství, služby, ...
- 1969 **federace**

Vývoj veřejné správy v letech 1960 - 1990

Prameny ke studiu (opakování):

- Schelle, K. Dějiny české veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 314 s.
- Janák, J. a kol. Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost, Praha: Lidové noviny, 2005 (využity mapové přílohy pro přednášku)